

of physical persons and their documentation] The Cabinet of Ministers Resolution Ukraine on February 16, 2006. Available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/327-2006-%D0%BF>. 14. Pro Yedynyy derzhavnyy demohrafichnyy reyestr ta dokumenty, shcho pidtverdzhuyut' hromadyanstvo Ukrayiny, posvidchuyut' osobu chy yiyi spetsial'nyy status [On the Unified state demographic register and documents which confirm nationality of Ukraine, certify the identity or a special status]. The law of Ukraine on November 20, 2012.

УДК 342.354.042.44

С. С. Єсімов

Навчально-науковий інститут права та психології
Національного університету “Львівська політехніка”,
кандидат юридичних наук, доцент
кафедри адміністративного та інформаційного права

ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРАВА НА ПРОЦЕС РЕФОРМУВАННЯ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

© Єсімов С. С., 2016

У статті розглянуто вплив інформаційного права на процес реформування суспільних відносин в Україні у зв'язку з асоціацією України і Європейського Союзу. Проаналізовано нормативну базу правового регулювання застосування інформаційно-комунікаційних технологій у контексті адаптації національного законодавства до вимог ЄС. Проведено порівняльний аналіз правових підстав впливу інформаційного права на процес реформування суспільства.

Ключові слова: інформаційне право, інформаційне суспільство, інформаційно-комунікаційні технології, транспарентність, Європейський Союз.

С. С. Єсімов

ВЛИЯНИЕ ИНФОРМАЦИОННОГО ПРАВА НА ПРОЦЕСС РЕФОРМИРОВАНИЯ ОБЩЕСТВЕННЫХ ОТНОШЕНИЙ В УКРАИНЕ

В статье рассматриваются влияние информационного права на процесс реформирования общественных отношений в Украине в связи с ассоциацией Украины и Европейского Союза. Анализируется нормативная база правового регулирования применения информационно-коммуникационных технологий в контексте адаптации национального законодательства к требованиям ЕС. Проводится сравнительный анализ правовых оснований воздействия информационного права на процесс реформирования общества.

Ключевые слова: информационное право, информационное общество, информационно-коммуникационные технологии, транспарентность, Европейский Союз.

S. S. Esimov

IMPACT OF INFORMATION LAW REFORM PROCESS IN PUBLIC RELATIONS IN UKRAINE

The article examines the impact of information law in the process of reform of social relations in Ukraine in connection with the association Ukraine and the European Union. We analyze the legal framework regulating the right of information and communication technologies in the context of adaptation of national legislation with EU requirements. The

comparative analysis of the impact of the legal basis of information law in the process of reforming society.

Key words: information law, information society, information and communication technologies, transparency, European Union.

Постановка проблеми. Вхідження в європейську спільноту ставить перед Україною низку проблем, з-поміж яких – прискорена трансформація у сучасне інформаційне суспільство, без побудови якого шлях до Європейського Союзу закритий. Намагання влади прискорити процес формування інформаційного суспільства без належного наукового обґрунтування не дає очікуваного ефекту. Незважаючи на зусилля представників України та управлінських структур Європейського Союзу, не вирішені питання, які ставились у ході Революції гідності. Водночас, розвиток інформаційного суспільства як комплексний фактор, сприяє політичним, економічним, соціальним змінам, і правовим зокрема. Інформаційне суспільство, будучи цивільним, демократичним, відкритим і соціальним, вимагає оновленого правового регулювання, яке не може формуватися виключно на засадах адміністративного права. Визначення пріоритетів у наукових підходах до демократизації суспільства за рахунок використання інформаційно-комунікаційних технологій на перший план у правовому аспекті ставить інформаційне право, предмет правового регулювання якого розширено за рахунок появи нових технологічних процесів. Це вимагає перегляду наукових підходів на інститут права на інформацію, правовий механізм застосування інформаційно-комунікаційних технологій тощо.

Ступінь наукової розробленості теми. Дослідження проблем інформаційного права та вплив його на реформування суспільства у контексті інформаційного суспільства досліджували українські та зарубіжні вчені: В. Авер'янова, О. Банчук, О. Бойченко, С. Гуцу, В. Гурковський, А. Гулемін, В. Комаров, Б. Кормич, Н. Паршина, В. Цимбалюк, А. Марущак, І. Март'янов, В. Ортинський, О. Остапенко, О. Синеокий, Д. Белл, Г. Бехманн, М. Кастельс, Д. Норт, Е. Тоффлер та ін. Використання інформаційно-комунікаційних технологій є предметом дослідження різних гуманітарних і технічних наук, зокрема й як об'єкт правового регулювання. Комплексність регулювання інформаційно-комунікаційних технологій робить галузевий підхід не цілком достатнім. Акцент тільки на адміністративно-правове регулювання застосування інформаційно-комунікаційних технологій звужує предмет дослідження та обмежує його результати. Правове регулювання застосування інформаційно-комунікаційних технологій доцільніше розглядати з позиції інформаційного права як динамічний процес.

Метою статті є аналіз впливу інформаційного права на процес реформування суспільних відносин в Україні.

Виклад основного матеріалу. Стратегія сталого розвитку “Україна – 2020” зазначає, що результатом впровадження реформи має стати створення ефективної, прозорої, відкритої та гнучкої структури публічної адміністрації, робота якої будується із застосуванням новітніх інформаційно-комунікативних технологій (е-урядування) [1]. Зміна засад організації управління вимагає розроблення правових засад діяльності органів публічної адміністрації. Відповідно праву належить врегулювати не тільки новий стан організації управління в інформаційному суспільстві, але й сам процес реформування. Водночас, право – консервативний механізм, який формалізує суспільні відносини.

А. Марущак розглядаючи пріоритети розвитку інформаційного права зазначає: “Специфіка інформаційного права як науки зумовлює необхідність поглиблених пошуків з проблематики методів правового регулювання інформаційного права, доцільності правового регулювання інтернет-відносин, технічно-правових ознак виникнення, зміни, припинення юридичних фактів (дій чи подій), пов'язаних з використанням новітніх інформаційних технологій у різноманітних сферах суспільної діяльності” [2, с. 24].

Автори підручника “Основи інформаційних технологій і систем” В. Павлиш та Л. Гліненко, підкреслюють, що навколишній світ стрімко змінюється, перетворюється на світ електронного бізнесу, електронної комерції та управління, на світ, рушієм якого є інформаційні технології [3, с. 3].

Як показує досвід правового регулювання електронного бізнесу, електронної комерції, корпоративного, місцевого, техніко-економічного управління в країнах-членах Європейського Союзу, правове регулювання вказаних процесів можливе, якщо формується на підставі: існування чіткого визначення процесу в науці інформаційних технологій, його цілей як перспективної моделі, яка отримала апробацію у певній сфері бізнес-діяльності; відображає новітній підхід до принципів правового регулювання; формується на підставі комплексного правового регулювання; дає змогу розробити цілісну та несуперечливу систему нормативних актів.

Наявність вказаних умов дає змогу прогнозувати розвиток суспільних відносин на підставі соціально-економічних умов, які є в Україні та досвіду країн Європейського Союзу. У цьому випадку виникає питання щодо адаптації національного інформаційного законодавства до вимог Європейського Союзу.

Адаптація національного інформаційного законодавства фіксує новий стан регулювання правовідносин, однак з погляду на нормативно-правову базу Європейського Союзу цей процес доцільно визначити як статичний. Для України, яка адаптує національне законодавство та, водночас, формує правове регулювання нових суспільних відносин, які виникають одночасно з впровадженням нових технологічних процесів, цей стан переходить в іншу стадію, де потрібно нове регулювання та формування правових наслідків як спосіб випереджального відображення соціальної реальності.

Адаптація національного інформаційного законодавства до вимог Європейського Союзу ефективна тільки тоді, якщо охоплює всі існуючі інформаційні інститути держави та суспільства, що характерно для формування інформаційного суспільства.

У процесі адаптації законодавства Польщі та країн Прибалтики, пов'язаного з асоціацією вказаних країн в структури Європейського Союзу, простежують етапи та цілеспрямованість, що досягалася за рахунок планомірності та виражається в конкретних діях і результатах.

Розроблення нормативно-правового регулювання застосування інформаційно-комунікаційних технологій – це, за визначенням А. Марущака, системний процес, в основі якого лежить реформування економіки на основі її переходу на інноваційний шлях розвитку [2, с. 22].

Розвиток інформаційного суспільства трансформує соціальне управління, в яке вступає все більша кількість суб'єктів, довіряючи виконання функцій недержавним комерційним і неприбутковим організаціям. Застосування інформаційно-комунікаційних технологій змінює порядок прийняття рішень на всіх рівнях влади, що наочно проявляється у Постановах Верховної Ради України від 17.03.2016 р. №1035-VIII “Про заходи з реалізації рекомендацій щодо внутрішньої реформи та підвищення інституційної спроможності Верховної Ради України”, від 05.07.2012 р. № 5096-VI “Про затвердження Програми інформатизації законотворчого процесу у Верховній Раді України на 2012–2017 роки” та Рекомендаціях парламентських слухань від 31.03.2016 р. № 1073-VIII на тему: “Реформи галузі інформаційно-комунікаційних технологій та розвиток інформаційного простору України” [4].

Одночасно виникають нові механізми створення правових норм, що має вираз у співучасті громадян і їх об'єднань у правотворчості.

Вільний обіг інформації, готовність державної влади до співпраці та необхідність здійснення суспільством контролю вимагають нового інформаційного режиму, в якому інформаційна відкритість стає важливим, але не єдиним компонентом.

У зазначеному аспекті подолання цифрової нерівності має суттєве значення. Без сучасних інформаційно-комунікаційних технологій і можливостей широкого використання розвинутої системи електронних мереж країни не зможуть досягти економічного зростання, а відтак – підвищення матеріального рівня життя населення [5, с. 114].

Розвиток нормативно-правового регулювання у зв'язку із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій в управлінні суспільством зумовлено якісною переоцінкою та перебудовою

системи управління, трансформація якого завдяки активному використанню інформаційно-комунікаційних технологій в організації та функціонуванні органів державної влади, механізмах прямого та зворотного зв'язку між суспільством і владою виражається в:

- ускладненні режимів взаємодії між суб'єктами управління, що зумовлено розширенням їх складу;
- гарантуванні можливості участі громадян, інститутів громадянського суспільства, бізнес-структур у законотворчому процесі та здійсненні контролю за владою;
- поглиненні інформаційної відкритості публічної адміністрації універсальним принципом транспарентності.

Окремі питання із зазначених вище напрямів сьогодні урегульовано (наприклад, Закон України “Про внесення змін до Закону України “Про звернення громадян” щодо електронного звернення та електронної петиції”).

В умовах демократії транспарентність є властивість виконавчої влади, що розширює можливості її взаємодії з громадянським суспільством через відкритість прийняття та реалізації політичних рішень і активізації громадського контролю за діяльністю органів державної влади та управління. Формування транспарентної влади сприяє вирішенню проблем відповідальності та ефективності управління. Атрибутивними характеристиками транспарентності є гласність, прозорість і відкритість. Як інструмент демократії транспарентність є способом забезпечення рівності прав на інформацію, участі в суспільно-політичному житті суспільства, контролю громадян над органами влади і управління, розвитку громадянського суспільства. Умови, принципи та правила використання транспарентності як інструмент демократії повинні чітко регламентуватися законодавством.

Оцінюючи транспарентність виконавчої влади, слід застосовувати принцип соціальної відносності, згідно з яким різні соціальні групи, неоднаково включені в інформаційні потоки, мають по-різному сформовані інтереси до інформації, по-різному зацікавлені в прозорості та по-різному оцінюють її рівень. Базовим фактором транспарентності виконавчої влади є доступ громадян до інформації про діяльність органів влади. Реалізація права на доступ до інформації органів влади має на увазі активну позицію не тільки громадян, але і держави, оскільки реалізація права громадян на доступ до інформації пов'язана не так із досягненням високого рівня інформаційного розвитку суспільства, як з досягненням певного рівня розвитку нормативно-правової бази, з подоланням бюрократизму, закритості влади.

Забезпечення прозорості влади – це процес, розвиток якого має юридичний контекст. У силу традицій держава тісніше пов'язана з обґрунтуванням обмежень транспарентності (державна таємниця, службова таємниця), ніж з відкритістю, прозорістю та гласністю влади. На наш погляд, необхідно встановити правові можливості використання сучасних інформаційних технологій для забезпечення транспарентності.

Складність полягає в тому, що адаптація національного законодавства до вимог Європейського Союзу, незважаючи на комплексний характер, передбачена у контексті економічних змін та реформування державного управління. У зазначеному аспекті інформаційно-комунікаційні технології виконують забезпечувальну роль. Така модель була притаманна усім країнам Східної Європи, зокрема країнам Прибалтики, які разом з Україною мали однакові правові традиції у сфері правотворчості та формування інформаційного законодавства.

Водночас, існуючі домовленості у межах асоціації України і Європейського Союзу та нормативні акти Європейського Союзу пропонують інший шлях розвитку інформаційного законодавства, де впровадження інформаційно-комунікаційних технологій розглядається як засіб кардинальної трансформації суспільства за рахунок підвищення ефективності управління.

Такий підхід значно відрізняється від підходу, що пропонують у межах Співдружності Незалежних Держав (СНД), де застосування інформаційних технологій розглядається як спосіб підвищення ефективності управління, а не засіб трансформації суспільства. Зазначений підхід наочно проявляється у Модельному інформаційному кодексі для держав-учасників СНД.

Для формування нормативно-правової бази інформаційного суспільства з урахуванням впровадження нових інформаційно-комунікаційних технологій необхідно поєднати політику реформування соціально-економічної, політичної системи з розробкою адміністративно-правового забезпечення інформаційно-технологічного аспекту управління.

Доцільно зауважити, що аналогічний підхід мав місце до прийняття згаданого Модельного інформаційного кодексу та реалізовано у Законі України від 09.01.2007 р. № 537-V “Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки”, який не передбачав концентрації уваги на надання державних послуг засобами інформаційно-комунікаційних технологій, які становлять важливий, але не єдиний сегмент управління та нормативно-правового регулювання.

Асоціація України і Європейського Союзу створює нові інформаційно-технологічні реалії у всіх галузях людської діяльності, небачені раніше за формою та змістом життєві ситуації, які не можуть бути описані класичними правовими засобами національної правової системи.

З погляду на дослідження А. Кафтя, в інформаційного права є перевага, зумовлена відсутністю традиційного консерватизму [6]. В. Ортинський у дослідженні “Новітні методи дослідження адміністративно-правових явищ” зазначає, що на сучасному етапі розвитку суспільства загалом зростає прогностична функція науки. Право у руслі цієї тенденції має бути зорієнтоване на виконання різноманітних завдань прогнозування на найближче та далеке майбутнє. Але для цього юридична наука має бути збагачена методологічним арсеналом вивчення проблем ефективності механізму адміністративно-правового регулювання. Аналіз застосовуваних методів аналізу в праві дає змогу зробити узагальнюючий висновок про те, що ці методи постійно збагачуються та розвиваються, що дає змогу вийти на новий рівень осягнення соціальних явищ [7, с. 9].

Відповідно, інформаційне право здатне запропонувати оновлену ієрархію правових норм (щодо моделі розробки та застосування права стосовно Інтернету), нові підходи до суб’єктів права і їхніх відносин, і нове поняття дії закону у контексті екстериторіальності, що будується на підставі концепції інформаційних просторів та інформаційно-адміністративного права, запропонованого німецьким ученим Е. Шмідт-Ассманном [8, с. 320–321].

Інформаційне право вивчає правові основи формування та розвитку інформаційного суспільства і вплив інформаційно-комунікаційних технологій на процес реформування публічного управління в умовах асоціації України та Європейського Союзу і ґрунтується на: пріоритеті специфічного існування інтересу у збереженні публічної та приватної таємниці; загальній претензії на інформаційну свободу за відсутності особливих причин, які б цьому суперечили; право органів публічної адміністрації на зважену оцінку (обґрунтування) як рішення, пов’язане законом [8, с. 323].

Е. Шмідт-Ассманн пише: “Договір про заснування Європейського Союзу приділяє увагу інформаційному праву. Європейська публічно-адміністративна асоціація становить передусім інформаційну асоціацію” [8, с. 321].

З огляду на тенденції, які мають місце в Європейському Союзі, інформаційне право здатне запропонувати нову правову модель публічної адміністрації, побудовану за мережевим принципом. Це змінює характер розвитку суспільства з еволюційного на революційний, що передбачає необхідність реформування багатьох сфер суспільного життя та відповідно правового регулювання у сферах, які реформуються.

Право в нових умовах повинно залишатися гарантом і заходом не тільки публічних, але і приватних інтересів, визнаючи, що це рівнозначні величини. Засновані на цьому підході форми “електронних” держав і урядів, які широко застосовуються в Європейському Союзі, становлять не що інше, як результат взаємодії нових інформаційних технологій і права. Все це свідчить про те, що настає нова ера правого регулювання, яка особливо гостро потребує ідеології нового правового регулювання, що охоплює систему правових ідей, які спираються на систему цінностей та ідеологічний механізм, що має певну специфіку та існує на рівні інтерпретації ідеї і на інституційному рівні.

Зміст правової ідеології нового правового регулювання визначається правовими ідеями порядку та справедливості. Взаємозв’язок цих ідей є діалектичним і здійснюється за схемою Г. Гегеля “теза-антитеза-синтез”, що породжує нову якість права [9].

У науці адміністративного права реформування публічної адміністрації розглянуто як внутрішню проблему, що вирішується у ході адміністративної реформи. Водночас, публічна адміністрація не обмежується виконавчою владою. З досвіду Європейського Союзу в умовах інформаційного суспільства управління можна здійснювати шляхом зовнішнього впливу. Однак нові юридичні правила та юридичні інститути, сконструйовані в дусі суб'єктивного права, потребують об'єктивно-правого забезпечення. Як пише Е. Шмідт-Ассманн: “Слід також зважати на загальні зміни, які зростання інформаційних потреб і зростання інформаційної діяльності відносять до комунікаційних відносин між громадянами та публічною адміністрацією, а також між самими адміністративними одиницями: нова інформаційна техніка змінює стиль і саме розуміння систем публічної адміністрації. Інформаційно-технічне сполучення в мережу створює нові форми виконання завдань. Програми, які автоматично керують процедурними процесами, утворюють проміжний рівень, передумови та власні закономірності, які важко розпізнати” [8, с. 324].

Внесок інформаційного права вбачається у розробці моделі правових засад оновлення інституту права на інформацію в механізмі забезпечення інформаційної відкритості, закріпленні принципу транспарентності на підставі регулювання застосування інформаційно-комунікаційних технологій у всіх галузях суспільного життя, комплексно взаємодіючи з іншими правовими нормами, створюючи нормативні комплекси.

Вилучення з практики правого регулювання застарілих форм і методів, у контексті розвитку інформаційного суспільства в Україні у поєднанні з адаптацією національного законодавства до вимог Європейського Союзу, є доцільним. Цей процес зупинить гальмування позитивного розвитку адміністративно-правових та інформаційно-адміністративних інститутів на основі новітніх рекомендацій з метою поліпшення їх юридичної якості. Асоціація України і Європейського Союзу у контексті правого регулювання інформаційно-комунікаційних технологій не обмежиться його поточним удосконаленням.

Як зазначає Н. Мороз: “Обов'язковою частиною підготовчих заходів для приєднання до Європейського Союзу є створення в країнах-кандидатах умов для побудови інформаційного суспільства. Тому у рамках Національної програми інтеграції України в ЄС передбачається вирішення низки загальнодержавних проблем, зокрема: гармонізація наявних і розробка нових законодавчих актів з інформатизації в Україні, відповідно до вимог ЄС та імплементації положень європейських нормативних актів, що регулюють відносини у сфері інформації та інформатизації; формування стратегії та основ державної політики підтримки розвитку українського сегменту мережі Інтернет, сприяння розповсюдженню різноманітної і достовірної інформації про Україну за допомогою мережі Інтернет, забезпечення інформаційної відкритості суспільства; сприяння доступу фізичних і юридичних осіб до світових інформаційних ресурсів тощо” [10, с. 43].

Згідно з визначенням ЮНЕСКО, інформаційна технологія – це комплекс взаємозалежних, наукових, технологічних, інженерних дисциплін, які вивчають методи ефективної організації праці людей, зайнятих обробленням і зберіганням інформації; обчислювальну техніку та методи організації і взаємодії з людьми і виробничим устаткуванням, практичні додатки, а також пов'язані з усім цим соціальні, економічні та культурні проблеми (технічні, кібернетичні, інтелектуальні).

З погляду інформатики, інформаційні технології – це спосіб перетворення інформації управління в інформаційних системах. Інформаційна система розглядається як система, де об'єктом управління є процес виробництва інформації. Отже, під інформаційними технологіями розуміється сукупність методів і засобів отримання, обробки, перетворення інформації, спрямованих на зміну її стану, властивостей, форми, змісту. Процес передачі інформації обумовлює її комунікативний аспект [2, с. 9].

Закони України від 02.10.1992 р. №2657-ХІІ “Про інформацію”, від 05.07.1994 р. № 80/94-ВР “Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах” не дають визначення інформаційно-комунікаційних технологій. У ст. 1 Закону України “Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах” подано визначення інформаційно-телекомунікаційної системи, хоча ще у 1996 р. на II Міжнародному конгресі ЮНЕСКО “Освіта і інформатика” телекомунікаційні технології у перспективі розвитку розглядалися як інформаційно-комунікаційні технології.

Такий підхід підкреслює нейтральність інформаційно-комунікаційних технологій і їх потенційну підпорядкованість публічному та приватному праву, розкриваючи комплексний характер явища.

Правовий режим інформаційно-комунікаційних технологій, будучи комплексним правовим інститутом, передбачає обов'язковість визначення форми представлення технологічного продукту; встановлення форми власності та виняткових прав його автора чи іншого власника авторських прав; категорії доступу та способу захисту, включаючи інститут інтелектуальної власності; засобів і методів публічного права (конституційного, адміністративного, кримінального та ін.).

У контексті European Information Technology Observatory (EITO) і R&D in Advanced Communications Technologies in Europe (RACE) під інформаційно-комунікаційними технологіями розуміється сукупність методів і способів пошуку, збору, зберігання, обробки і передачі (поширення) інформації, доступ до якої і передача якої здійснюються з використанням системи передачі даних, призначена для передачі інформації, доступ до якої здійснюється з використанням комп'ютерних та інших інформаційних пристроїв.

Інформація та інформаційно-комунікаційні технології як основні інструменти інформаційного суспільства знайшли відображення у сфері правого регулювання, хоча і не цілком системне. Водночас і надалі відкрите питання, чи достатньо наявне правове регулювання для відображення процесів реформування суспільства у контексті побудови інформаційного суспільства в Україні. Вдосконалення нормативної правової бази в сфері інформаційних технологій повинно виходити з конституційно закріпленого положення про права громадян в інформаційній сфері, які держава повинна захищати та сприяти їхній реалізації [11, с. 8].

Висновки. Питання впливу інформаційного права на процес реформування суспільства в Україні, яке у зв'язку з асоціацією України і Європейського Союзу трансформується в інформаційне, торкається глибинних філософських основ права як одного з найважливіших феноменів, породжених людським соціумом. Вплив інформаційного права на процес реформування суспільних відносин має два аспекти це: нова якість права в інформаційному суспільстві; можливості використання та включення інформаційно-комунікаційних технологій у правову матерію, зокрема в різні види юридичних процесів, починаючи з правотворчих і закінчуючи юрисдикційними. Правове регулювання застосування інформаційно-комунікаційних технологій охоплює: визначення основних компонентів реформування суспільних відносин у публічній сфері; визначення системи принципів, серед яких принцип транспарентності, поєднання норм різних галузей законодавства. Це вимагає розробки нових інформаційно-правових норм та вдосконалення вже наявних (принцип транспарентності, законодавчі основи застосування інформаційно-комунікаційних технологій у взаємовідносинах держави, громадянського суспільства і бізнес-структур, право на соціально значиму інформацію, законодавча уніфікація у галузі міжвідомчої взаємодії, інтеграції державних і недержавних інформаційних систем).

1. Стратегія сталого розвитку "Україна – 2020": затверджено указом Президента України від 12.01.2015 р. № 5/2015 "Про Стратегію сталого розвитку "Україна – 2020" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>]. 2. Маруцак А. І. Пріоритети розвитку інформаційного права України / А. І. Маруцак // Інформація і право. – 2011. – № 1 (1). – С. 20–24. 3. Павлиш В. А. Основи інформаційних технологій і систем / В. А. Павлиш, Л. К. Гліненко. – Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2013. – 500 с. 4. Про Рекомендації парламентських слухань на тему: "Реформи галузі інформаційно-комунікаційних технологій та розвиток інформаційного простору України": постанова Верховної Ради України від 31.03.2016 р. № 1073-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 17. – Ст. 191. 5. Ржевська Н. Ф. Стратегічні прогнози щодо подолання інформаційної нерівності в умовах глобалізації / Н. Ф. Ржевська. – 2013. – С. 109–114. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [<http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/IMV/article/viewFile/3079/3025>]. 6. Кафтя А. А. Інформаційне право як галузь права: плюралізм наукових

підходів / А. А. Кафтя //GOAL. – 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [<http://goal-int.org/informacijne-pravo-yak-galuz-prava-plyuralizm-naukovix-pidxodiv/>]. 7. Ортинський В. Новітні методи дослідження адміністративно-правових явищ / В. Ортинський // Вісник Нац. ун-ту “Львівська політехніка”. Юридичні науки. – 2014. – № 782. – С. 5–9. 8. Шмідт-Ассманн Е. Загальне адміністративне право як ідея врегулювання / Е. Шмідт-Ассманн ; 2-ге вид. перероб. та доповнене; [пер. з нім. Г. Рижков, І. Соїко, А. Баканов]; відп. ред. О. Суроїд. – К.: К.І.С., 2009. – 552 с. 9. Діалектика. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [<https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D1%96%D0%B0%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0>]. 10. Мороз Н. С. Державна інформаційна політика України у сфері інформатизації діяльності органів державної влади / Н. С. Мороз // Вісник Нац. ун-ту “Львівська політехніка”. Юридичні науки. – 2015. – № 825. – С. 42–48. 11. Ортинський В. Л. Удосконалення державної політики у сфері інформаційних технологій у контексті діяльності органів виконавчої влади / В. Л. Ортинський // Вісник Нац. ун-ту “Львівська політехніка”. Юридичні науки. – 2014. – № 801. – С. 3–8.

REFERENCES

1. Stratehiya staloho rozvytku “Ukrayina – 2020”: zatverdzheno ukazom Prezidenta Ukrayiny vid 12.01.2015 r. Vol. 5/2015 “Pro Stratehiyu staloho rozvytku “Ukrayina – 2020”. [Strategy for sustainable development “Ukraine – 2020”. Decree of the President of Ukraine from January 12, 2015 Vol. 5/2015 On the “Strategy for sustainable development “Ukraine – 2020”]. Availadle at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>. 2. Marushchak A. I. Priorytety rozvytku informatsiynoho prava Ukrayiny [Development priorities for information law of Ukraine]. Naukovyy zhurnal Informatsiya i pravo – The scientific journal Information and the right, 2011, Vol. 1 (1), pp. 20–24. 3. Osnovy informatsiynikh tekhnolohiy i system / V. A. Pavlysh, L. K. Hlinenko [Fundamentals of information technology and systems]. Lviv, Publishing house “Lviv Polytechnic” Publ., 2013, 500 p. 4. Pro Rekomendatsiyi parlament-s’kykh slukhan’ na temu: “Reformy haluzi informatsiyno-komunikatsiynikh tekhnolohiy ta rozvytok informatsiynoho prostoru Ukrayiny” [On the Recommendations of the parliamentary hearings on the theme: “reforms in the field of information and communication technologies and development of informational space of Ukraine”]. The Cabinet of Ministers Resolution Ukraine on March 31, 2016. 5. Rzhavs’ka N. F. Stratehichni prohnozy shchodo podolannya informatsiynoyi nerivnosti v umovakh hlobalizatsiyi [Strategic predictions about the digital divide in the context of globalization], 2013, pp. 109–114. Availadle at: <http://jrnل.nau.edu.ua/index.php/IMV/article/viewFile/3079/3025>. 6. Kaftya A. A. Informatsiyne pravo yak haluz’ prava: plyuralizm naukovykh pidkhodiv [Information law as a branch of law: pluralism of scientific approaches]. GOAL.Publ.,2015. Availadle at: <http://goal-int.org/informacijne-pravo-yak-galuz-prava-plyuralizm-naukovix-pidxodiv/>. 7. Ortyns’kyyy V. Novitni metody doslidzhennya administratyvno-pravovykh yavyshech [The newest methods of research of administrative-legal phenomena] Visnyk Natsional’noho universytetu “L’vivs’ka politekhniky”. Yurydychni nauky – Herald of National University “Lviv Polytechnic”. Legal science, 2014, Vol. 782, “Lviv Polytechnic” Publ., pp. 5–9. 8. Shmidt-Assmann E. Zahal’ne administratyvne pravo yak ideya vrehulyuvannya [General administrative law as the idea of settlement], Kyiv, K.I.S. Publ., 2009, 552 p. 9. Dialektyka [Dialectic]. Availadle at: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D1%96%D0%B0%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0>. 10. Moroz N. S. Derzhavna informatsiyna polityka Ukrayiny u sferi informatyzatsiyi diyal’nosti orhaniv derzhavnoyi vlady [State information policy of Ukraine in the sphere of Informatization of public authorities] Visnyk Natsional’noho universytetu “L’vivs’ka politekhniky”. Yurydychni nauky – Herald of National University “Lviv Polytechnic”. Legal science, 2015, Vol. 825, “Lviv Polytechnic” Publ., pp. 42–48. 11. Ortyns’kyyy V. L. Udoshkonalennya derzhavnoyi polityky u sferi informatsiynikh tekhnolohiy u konteksti diyal’nosti orhaniv vykonavchoyi vlady [The improvement of the state policy in the sphere of information technologies in the context of the activities of Executive authorities] Yurydychni nauky – Herald of National University “Lviv Polytechnic”. Legal science, 2014, Vol. 801, “Lviv Polytechnic” Publ., pp. 3–8.